KONKURENTSIAMET

AUSAD KAUBANDUSTAVAD PTEKS KONTROLLKÜSIMUSTIK

2026

Ausad kaubandustavad

PTEKS kontrollküsimustik

Lihtne iseseisvalt täidetav tööleht müüjale, ostjale või nõustajale

Kuidas seda kasutada?

Vasta küsimustele järjest. Kõigepealt kontrolli A-osas, kas PTEKS võib sinu olukorras üldse kohalduda. Kui vastad A-osas kõikidele küsimustele „Jah", liigu edasi B-osa juurde. Lõpus näed, mida sinu vastused võivad tähendada ja milliseid dokumente tasub vajadusel koguda.

A. Kas PTEKS võib sinu olukorras kohalduda?

Kui vastad mõnele A-osa küsimusele „Ei", ei kuulu olukord tõenäoliselt PTEKS-i alla. Kui vastad kõikidele küsimustele „Jah", vaata edasi B-osa riskiküsimusi.

A1. Kas tegemist on põllumajandustoote või toiduga?	☐ **Jah → edasi A2**	☐ Ei → PTEKS tõenäoliselt ei kohaldu
A2. Kas tegemist on ettevõtjatevahelise suhtega, kus üks pool müüb ja teine ostab kaupa?	☐ **Jah → edasi A3**	☐ Ei → PTEKS tõenäoliselt ei kohaldu
A3. Kas ostja ostab kaupa edasi müümiseks, töötlemiseks või muul viisil tarneahelas kasutamiseks?	☐ **Jah → edasi A4**	☐ Ei → PTEKS tõenäoliselt ei kohaldu
A4. Kas küsimus puudutab ostja tegevust, lepingutingimust, tasu, makset, tellimust, tagastust või ostja pakutavat teenust?	☐ **Jah → edasi A5**	☐ Ei → PTEKS tõenäoliselt ei kohaldu
A5. Kas ostja või müüja tegutseb Euroopa Liidus?	☐ **Jah → liigu B-osa juurde**	☐ Ei → PTEKS ei pruugi kohalduda

A-osa tulemus

Kui vastasid kõikidele A-osa küsimustele „Jah”, võib olukord kuuluda PTEKS-i kohaldamisalasse. See ei tähenda veel, et oleks toimunud rikkumine. Järgmises osas saad kontrollida, kas esineb mõni riskikoht.

B. Kas näed mõnda riskikohta?

Märgi kõik väited, mis sarnanevad sinu olukorraga. Kui vastad mõnele küsimusele „Jah”, vaata kõrvalt, mida edasi teha.

1. Maksed

Kas ostja maksab hiljem kui 30 päeva jooksul või seob maksmise kauba edasimüügiga?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk. Kogu arved, tarneandmed ja maksegraafik.**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde
Kas ostja viivitab tasumisega või lükkab edasi hetke, millest maksetähtaeg jooksma hakkab?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk. Vaata maksetähtaja juhendit.**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde

2. Lepingu või tingimuste muutmine

Kas ostja muudab ühepoolselt hinda, kogust, tarneaega, tarnekohta, kvaliteedinõudeid, maksetingimusi või teenuse tingimusi?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk. Võrdle vana ja uut tingimust ning mõju müüjale.**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde
Kas muudatus jõustub nii kiiresti, et müüjal ei ole mõistlikku võimalust sellega arvestada?	☐ **Jah → vajab täpsemat hindamist**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde

3. Tasud ja teenused

Kas ostja nõuab müüjalt mõnda lisatasu, näiteks turundus-, reklaami-, kampaania-, logistika-, sortimendi- või riiulitasu?	☐ **Jah → kontrolli järgmisi alaküsimusi**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde
Kas jääb ebaselgeks, kuidas tasu on seotud müüja kauba müügiga?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk. Kogu tasu kirjeldus, arved ja ostja põhjendus.**	☐ Ei → kui tasu on selge, kontrolli siiski kokkulepet
Kas tasu kohta puudub eelnev, selge ja kirjalikult taasesitatav kokkulepe?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk, eriti tingimuslikult keelatud tavade puhul**	☐ Ei → kui kokkulepe on olemas, kontrolli sisu ja tegelikku teenust
Kas müüjale jääb ebaselgeks, millist teenust või kasu ta tasu eest saab?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk. Küsi ostjalt kirjalikku selgitust.**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde

4. Tagastused, aegumine ja raiskuläinud kaup

Kas ostja soovib tagastada müümata kauba või nõuab, et müüja kannaks selle kõrvaldamise kulu?	☐ **Jah → kontrolli, kas selleks on eelnev ja selge kokkulepe.**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde
Kas ostja nõuab, et müüja hüvitaks aegunud, riknenud või raisku läinud kauba, kuigi müüja ei ole selles süüdi?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk. Kogu tagastusteated, fotod, saatelehed ja põhjendused.**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde

5. Tellimused ja tühistamine

Kas ostja tühistab tellimuse nii lühikese etteteatamisega, et müüjal ei ole mõistlikku võimalust kaupa mujale müüa?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk. Kogu tellimuse info, tühistamise aeg ja mõju.**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde
Kas tellimuse muutmine tekitab müüjale olulise kulu või müügivõimaluse kaotuse?	☐ **Jah → vajab täpsemat hindamist.**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde

6. Surve, ähvardused ja ärisaladus

Kas ostja ähvardab vähendada tellimusi, halvendada tingimusi, võtta kaup sortimendist välja või lõpetada koostöö, kui müüja kasutab oma õigusi?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk. Säilita kirjavahetus ja ajajoon.**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde
Kas ostja kasutab või avaldab müüja ärisaladust ilma loata?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk. Kogu info edastamise ja kasutamise asjaolud.**	☐ Ei → liigu järgmise teema juurde
Kas ostja keeldub müügilepingu tingimusi kirjalikult kinnitamast, kuigi müüja on seda palunud?	☐ **Jah → võimalik PTEKS-i risk. Säilita kinnituse taotlus ja vastus.**	☐ Ei → liigu tulemuse juurde

C. Tulemus

ROHELINE – PTEKS ei kohaldu või riski ei ilmnenud
Tulemus on roheline, kui vastasid A-osas mõnele küsimusele „Ei" ja PTEKS tõenäoliselt ei kohaldu. Roheline sobib ka siis, kui vastasid A-osas kõikidele küsimustele „Jah", kuid B-osas ei märkinud ühtegi riskikohta.
Tulemus: vastused ei viita praegu selgele PTEKS-i riskile. Kui olukord on siiski ebaselge, vaata juhendeid või küsi selgitust.

KOLLANE – võimalik risk, vaja täpsustada
Tulemus on kollane, kui vastasid A-osas kõikidele küsimustele „Jah" ja B-osas märkisid vähemalt ühe riskikoha, kuid ei ole veel selge, kas tegemist võib olla keelatud kauplemistavaga.
Tulemus: kogu leping, arved, kirjavahetus ja ostja selgitused ning vaata vastavat juhendit. Vajaduse korral küsi täpsustavat selgitust.

PUNANE – selge või korduv riskikoht
Tulemus on punane, kui vastasid A-osas kõikidele küsimustele „Jah" ja B-osas ilmnes selge või korduv riskikoht, näiteks maksetähtaja rikkumine, ühepoolne muudatus, ebaselge või kokkuleppeta tasu, põhjendamatu kulu ülekandmine müüjale, surve kasutamine või ärisaladuse loata kasutamine.
Tulemus: kirjelda juhtunut, kogu tõendid ja kaalu Konkurentsiametilt selgituse küsimist või vihje esitamist.

D. Mida koguda enne pöördumist?

Kui tulemus on kollane või punane, kogu võimalusel allolevad dokumendid ja andmed. Kõike ei pea alati olemas olema, kuid täpsem info aitab olukorda paremini hinnata.

Leping ja lisad leping, lisad, hinnakirjad, kampaaniakokkulepped	**Arved ja maksed** arved, kreeditarved, maksekuupäevad, mahaarvamised	**Suhtlus ostjaga** e-kirjad, teated, selgitused, läbirääkimiste märkmed
Kauba info tellimused, saatelehed, tagastused, fotod, kauba seisukord	**Mõju müüjale** kulu, saamata jäänud tulu, mõju rahavoole või ärisuhtele	**Ulatus** kas probleem kordub, puudutab mitut toodet või mitut tarnijat

Lõpusõnum kasutajale

Kui sa ei ole kindel, kas olukord kuulub PTEKS-i alla, võid saata Konkurentsiametile lühikese kirjelduse. Küsimuse või vihje esitamine ei tähenda automaatselt järelevalvemenetluse alustamist. Amet hindab, kas teema kuulub PTEKS-i kohaldamisalasse ja milline võiks olla järgmine samm.